

תקציר מספר 5

המחסנית

מחסנית באופן כללי היא מבנה נתונים המאחסן ומנפק נתונים בסדר LIFO - Last In First Out נאי"ר - נכנס אחרון יוצא ראשון. המוסכמה היא שהפעולות על מחסנית נקראים PUSH ו-POP. לדוגמא הסידרה הבאה של פעולות מחסנית יוצרת (פולטת) את הסידרת התוים 'CEDBFA':

```
PUSH('A')
PUSH('B')
PUSH('C')
POP
PUSH('D')
PUSH('E')
POP
POP
POP
PUSH('F')
POP
POP
```

למחסנית כמבנה נתונים יש שימושים שונים - למשל ביטויים אריתמטיים מממומשים ע"י מחסנית. אבל אנחנו נדון כאן במחסנית המערכת - מחסנית שיש לה תמיכה בחומרה (בתוך ה-CPU). המחסנית הזאת נועדה למימוש גורמים שונים במערכת ההפעלה - כמו העברת פרמטרים, משתנים לוקליים אוטומטיים, רקורסיה ותהליכים. השימוש במחסנית לא יהיה רק מחסנית כפשוטו, כלומר לא רק ע"י הפקודות PUSH ו-POP בלבד.

התמיכה למחסנית המערכת בחומרה

ב-8086, המחסנית ממומשת בזכרון הרגיל של המחשב. זאת בניגוד למחשבים מסוימים אחרים, שלמחסניות שלהם זכרון מיוחד משלהן.

עיקר התמיכה בחומרה למחסנית היא כלהלן:

אוגר סגמנט SS.

אוגר מצביע SP.

אוגר מצביע BP.

וכן פקודות מכונה PUSH, POP, PUSHF, POPF.

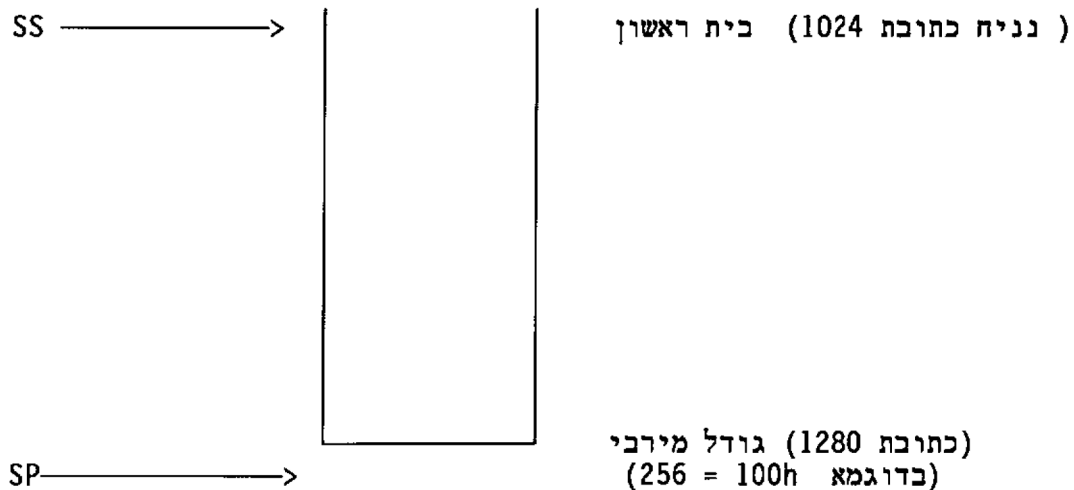
ניהול המחסנית

המחסנית ב-8086 מנוהלת באופן הבא:

נניח שבראש התוכנית מופיע

.STACK 100h

אזי עם התחלת הריצה, המערכת דואגת להיווצרות המצב הבא:

כלומר ל-SP יש את ה-OFFSET של הבית הראשון שלאחר המחסנית.

פקודות ניהול המחסנית

אופרנד PUSH - קודם באופן אוטומטי $SP = SP - 2$.
ואחר כך דוחף מילה (2 בתים) למחסנית.

לדוגמא:

PUSH AX

PUSH Mem16

PUSH 1053

האופרנד היחיד יכול להיות אוגר 16 ביט או זכרון 16 ביט או קבוע 16 ביט.

אופרנד POP - קודם שולף מילה (2 בתים) מהמחסנית
ואחר כך באופן אוטומטי $SP = SP + 2$.

לדוגמא:

POP AX

POP Mem16

האופרנד היחיד יכול להיות אוגר 16 ביט או זכרון 16 ביט.

PUSHF - ללא אופרנדים - קודם באופן אוטומטי $SP = SP - 2$.
ואחר כך דחיפת אוגר הדגלים (Flag Register)
לתוך המחסנית.

POPF - ללא אופרנדים - קודם שליפת אוגר הדגלים (Flag Register)
מתוך המחסנית.

אחר כך באופן אוטומטי $SP = SP + 2$.

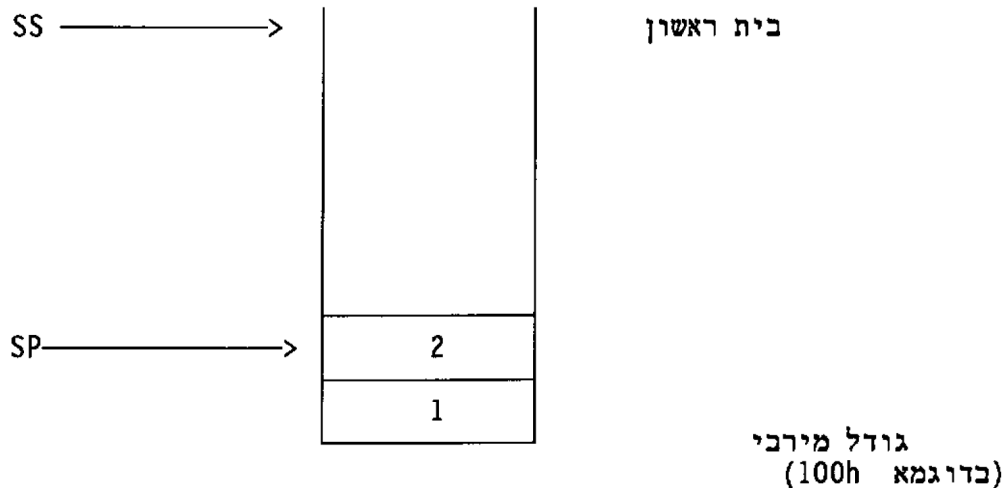
כפי שמשתמע לעיל ב-286, 8086 PUSH ו-POP תמיד 2 בתים. אי אפשר לעשות PUSH ל-byte אחד.

דבר נוסף הוא שהמחסנית מתמלאת מהכתובות הגבוהות לכיוון הכתובות הנמוכות. להמחשה, כאשר המחסנית מלאה נתונים עד הסוף, $SP = 0$. כאשר המחסנית ריקה מנתונים (כל הזכרון של המחסנית פנוי לשימוש) - למשל בתחילת הריצה של התוכנית - הגודל המירבי של המחסנית $SP =$.

לדוגמא, אם נבצע את הפעולות הבאות:

```
MOV DX,0102h
PUSH DX
```

אז המחסנית תראה כך:

זאת משום שב-x86 הבית המשמעותי פחות מקדים תמיד את המשמעותי יותר (במובן מסוים ההיפך מאיך שלנו מקובל לחשוב). כלומר, SP תמיד מצביע על המילה הראשונה לשליפה (תא לא פנוי ראשון).

המחסנית ב-386 ואילך

כל המתואר קודם ממשיך כמובן להתקיים. האוגרים SS, SP, ו-BP ממשיכים להתקיים, וכמו כן הפקודות PUSH, ו-POP על אופרנדים 16 ביט.

ב-386 נוספו הדברים הבאים:

1. האוגרים SP ו-BP הורחבו ל-32 ביט ESP ו-EBP. לפיכך ההיסטטים של המחסנית יכולים להיות (אם מעונינים בכך) בגודל 32 ביט (במגבלות שצינתי קודם, כלומר ב-DOS בדרך כלל רק עד 65536).
2. פעולות הדחיפה ושליפה מהמחסנית יכולים להיות על, בנוסף ל-16 ביט, גם 32 ביט (4 בתים) של אינפורמציה.

הפקודות PUSH, POP תומכת גם פעולות דחיפה של מילים כפולות (DWORD):

לדוגמא:

PUSH EAX

PUSH Mem32

PUSH 100000

POP EAX

POP Mem32

כאן בצורה דומה,

PUSH מפחית 4 = ESP - ESP לפני כתיבה,

POP קודם קורא ואח"כ מקדם 4 = ESP + ESP.

קיימות גם פקודות

PUSHFD, POPFD ששומרים את אוגר הדגלים המורחב 32bit.

יש גם פקודות מחסנית נוספות (PUSHAD, POPAD, ENTER, LEAVE) שלא ניכנס אליהן כאן.

קריאת המחסנית ללא שליפה

תהליך חיוני בשפה עלית כמו C שבו הפרמטרים והמשתנים הלוקליים ממומשים

במחסנית ויש צורך לקרוא ולכתוב את תוכן המחסנית בדרך שאינה שליפה ודחיפה.

ב-8086 הדבר נעשה בעיקר דרך האוגר BP.

התהליך הוא

MOV BP,SP

קדם או הפחת את BP לפי הצורך והתיחס
דרכו לזכרון.

$[BP + k]$, $[BP - k]$ התיחסות יחסית ל-SS במחסנית עם ל-BP כ-offset.

תוכנית דוגמא stack3.asm

התוכנית stack3.asm עושה משהו דומה ל-memory4.asm רק שחלק מהתוכן המודפס מועתק מהמחסנית. המטרה של התוכנית הזו היא להמחיש את האפשרויות של קריאת מידע מתוך המחסנית ללא שליפה (שימוש ב-POP) כאמצעות האוגר BP המשמש פוינטר טבעי למחסנית.

שים לב שבשל האופי המיוחד של פעולת ה-PUSH והעובדה שהמחסנית הזו מתמלאת מהכתובות הגבוהות לנמוכות תוכן המחסנית עם סיום לולאת ה-PUSH-ים (StackStore) נראה ככה:

'8'
'9'
'6'
'7'
'4'
'5'
'2'
'3'
'0'
'1'

שנים מהלולאות (StackLoop1 ו-StackLoop2) של התוכנית הם סריקות (בשני הכיוונים) של המחסנית באמצעות BP וזה מסביר את תוצאות הפלטים שלהם ("8967452301" ו-"1032547698" בהתאמה).

```

;
;  stack3.asm - demonstrate hardware stack usage.
;

.MODEL SMALL
.STACK 100h
.DATA
Separator      EQU '#'
DisplayString   DB 64 DUP('$')
Numbs           DB '0123456789'
Stack_Size      DW (?)
.CODE
ProgStart:
    MOV AX,@DATA          ; Set DS to point ...
    MOV DS,AX             ; ... to data segment
    ;
    MOV DI,OFFSET DisplayString ; Have DI point to start ...
    ; ... of DisplayString
    MOV Stack_Size,SP      ; Save stack size
    ;
    XOR BX,BX             ; BX := 0;
    MOV CX,5              ; Size(Nums) = 2*5
    ;

StackStore:
    MOV DX,WORD PTR Nums[BX] ; Read two bytes in Nums
    PUSH DX               ; Store in Stack
    MOV [DI],DX            ; Store in DisplayString
    ADD BX,2              ; BX point to next word in Nums
    ADD DI,2              ; DI point to next available position
    LOOP StackStore        ; Repeat 5 times
    ;
    MOV DL,Separator       ;
    MOV [DI],DL            ; Store '#' ...
    INC DI                 ; ... to separate
    ;
    MOV CX,Stack_Size      ;
    SUB CX,SP              ; Set CX to equal ...
    ; ... number of relevant ...
    ; ... bytes in stack
    MOV BP,SP              ;
StackLoop1:               ; Print Stack downward
    MOV BL,[BP]            ;
    INC BP                 ;
    MOV [DI],BL            ; Store in DisplayString
    INC DI                 ; point to next available position
    LOOP StackLoop1        ;
    ;
    MOV DL,Separator       ;
    MOV [DI],DL            ; Store '#' ...
    INC DI                 ; ... to separate
    ;
    MOV BX,[BP-3]          ; Retrieve eighth and ninth bytes ...
    MOV [DI],BX            ; ... in stack
    ADD DI,2               ;
    ;
    MOV DL,Separator       ;
    MOV [DI],DL            ; Store '#' ...
    INC DI                 ; ... to separate
    ;

```



```

MOV BP,SP                ; Retrieve third and forth bytes ...
MOV BX,[BP+2]            ; ... in stack
MOV [DI],BX              ;
ADD DI,2                 ;
                           ;
MOV DL,Separator         ;
MOV [DI],DL              ; Store '#' ...
INC DI                   ; ... to seperate
                           ;
MOV CX,Stack_Size        ;
SUB CX,SP                ; Set CX to equal ...
                           ; ... number of relevant ...
                           ; ... bytes in stack
MOV BP,Stack_Size        ;
DEC BP                   ; Set BP to point to last ...
                           ; ... byte in stack
StackLoop2:              ; Print stack, upward
    MOV BL,[BP]          ;
    DEC BP               ;
    MOV [DI],BL          ; Store in DisplayString
    INC DI               ; point to next available position
    LOOP StackLoop2      ;
                           ;
    MOV AH,9             ; Set print option for int 21h
    MOV DX,OFFSET DisplayString ; Set DS:DX to point to DisplayString
    INT 21h              ; Print DisplayString
                           ;
    MOV AH,4Ch           ; Set terminate option for int 21h
    INT 21h              ; Return to DOS (terminate program)
    END ProgStart

```

```

E:\>stack3
0123456789#8967452301#30#67#1032547698
E:\>

```